

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om fiske

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om fiske ändras så att den också gäller Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Inom dessa kommuners områden tillämpas fortfarande lagen om fiske från 1951.

Enligt förslaget skall till lagen fogas bestämmelser med stöd av vilka den lokala befolkningen i nämnda kommuner skall få ha kvar sina fiskerättigheter på de vattenområden i kommunerna som tillhör staten.

Enligt förslaget skall i lagen också intas bestämmelser med stöd av vilka den lokala befolkningen kan bevara sina påverkningsmöjligheter i frågor som gäller utnyttjande av fiskevatten som tillhör staten.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998.

MOTIVERING

1. Nuläge

Regleringen av fisket grundar sig på lagen om fiske (286/1982), nedan 1982 års fiskelag, och den med stöd av lagen utfärdade förordningen om fiske (1116/1982). Ett viktigt syfte med lagen om fiske är att reglera fiskerätten, fiskemetoderna, vården av fiskbeståndet samt fiskeriförvaltningen. Syftet med lagen är i synnerhet att största möjliga bestående produktivitet hos vattenområdena bör eftersträvas då fiske bedrivs. I lagen ingår bestämmelser bl.a. om fiskerätt, utarrendering av fiskerätt, rättigheter i anslutning till bedrivande av fiske, tryggande av fiskens gång och fiskbeståndet, fångstredskap och bedrivande av fångst, fredningsområden, fiskelag, fiskeområden, distriktsförvaltningen för fiskerihushållningen, främjande av fiskerihushållningen samt fiskeriprodukter. I lagen ingår även bestämmelser om tillsyn, omhändertagande och handräckning samt straffstadganden.

I Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner tillämpas tills vidare 1951 års lag om fiske (503/1951), nedan 1951 års fiskelag, samt den med stöd av lagen utfärdade förordningen från 1982 angående verkställighet av den år 1951 utfärdade lagen om fiske (1117/1982). Fisket i Torne och Muonio älvar regleras dessutom av gränsälvsöverenskommelsen mellan Finland och Sverige (FördrS 54/1971) och i lagen om fiske inom Torne älvs fiskeområde (494/1997). Fisket i Tana älvs vattendrag regleras i överenskommelsen mellan Finland och Norge angående gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde (FördrS 94/1989) och fisket inom Neijdenälvens (Näätämsjoki) fiskeområde regleras i överenskommelsen mellan Finland och Norge angående fisket inom Neijdenälvens fiskeområde (FördrS 18/1978). Inom landskapet Åland tillämpas landskapets egen fiskelagstiftning.

Bestämmelserna om fiske som grundar sig på jordägande i 1951 och 1982 års fiskela-

gar har samma innehåll i sak. Då 1982 års fiskelag kom till fanns det inga laga kraft vunna avgöranden i fråga om vattenrågångsförrättningarna inom Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Därför var också de fiskerättigheter som har särskild grund och som beviljas per hemman oklara inom dessa områden. Därför skulle 1951 års fiskelag fortfarande tillämpas inom dessa tre nordligaste kommuner. Vattenrågångsförrättningarna har nu vunnit laga kraft och då de utfördes utreddes även de fiskerättigheter som har särskild grund och som beviljas per hemman. Det finns inte längre några enskilda fall av fastighetstekniska oklarheter i fråga om innehavet av vattenområden. Därför finns det inget behov längre av att tillämpa 1951 års fiskelag inom området.

De fiskevatten som tillhör staten har stor betydelse för den lokala befolkningen i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Eftersom det inte hade utförts några vattenrågångsförrättningar var ägoförhållandena beträffande vattenområdena oklara. Därför kunde invånarna i nämnda kommuner fiska avgiftsfritt på vattendragen inom sin bostadskommun. Vid vattenrågångsförrättningarna blev största delen av vattenområdena statsegendom. Fiskerätten på dessa vatten tillkommer således staten med undantag för sådana fiskerättigheter som har särskild grund. För att ordna fiskemöjligheter för den lokala befolkningen bestämdes i förordningen angående verkställighet av den år 1951 utfärdade lagen om fiske, vilken trädde i kraft 1983, att den lokala befolkning i de tre nordligaste kommunerna som bedriver yrkesfiske, husbehovsfiske eller naturnäring har rätt att avgiftsfritt få tillstånd att fiska på de vattenområden i kommunen som tillhör staten. Den lokala befolkningen fick dessutom möjlighet att delta i beslutsfattandet gällande fiske och vård av fiskbeståndet inom statens vattenområden genom att det inrättades delegationer i kommunerna. De behandlar bl.a. principerna för hur fisket skall ordnas och fisketillstånd beviljas. Forststyrelsen, sametinget, fiskelagen, kommunen samt yrkesfiskarnas lokala organisationer utser medlemmarna av delegationerna.

2. Föreslagna ändringar

Syftet med propositionen är att förenhetliga den fiskelagstiftning som tillämpas på det finska fastlandet så att 1982 års fiskelag

även skall omfatta de tre nordligaste kommunerna. Därför föreslås att 129 § 4 mom. som begränsar tillämpningen av lagen i regionen upphävs.

Syftet med propositionen är att den lokala befolkningen i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner fortfarande skall ha rätt att fiska på vatten som tillhör staten i enlighet med gammal praxis. Därför har i propositionen intagits bestämmelser, som för närvarande återfinns på förordningsnivå, angående den lokala befolkningens avgiftsfria fiskerätt att bedriva yrkesfiske, husbehovsfiske eller naturnäring på vatten som tillhör staten (12 §). Dessutom föreslås att det i lagen intas bestämmelser om delegationer som handhar fiskefrågor (14 a och 14 b §). Bestämmelser om dem ingår för närvarande i förordning.

En tillämpning av 1982 års fiskelag föreslås också att de allmänna fiskerättigheterna utvidgas i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Nya allmänna fiskerättigheter som enligt förslaget skall tillkomma alla är att avgiftsfritt få meta och pilka samt att få bedriva handredskapsfiske som baserar sig på länsvisa spöfiskeavgifter. Fiske som baserar sig på allmänna fiskerättigheter är förbjudet i forsar och strömdrag i lax- eller sikförande vattendrag samt i vattenområden där fiskerihushållningsmyndigheten genom sitt beslut har förbjudit det eller där fiske är förbjudet med stöd av andra bestämmelser. Om grunderna för förbud och begränsning av mete, pilkning och handredskapsfiske baserat på de allmänna fiskerättigheterna bestäms i lagens 11 §.

Då propositionen förverkligas kommer distriktsförvaltningen för fiskerihushållningen att omfatta även de tre nordligaste kommunerna. Som regional myndighet för fiskeriförvaltningen fungerar arbetskrafts- och näringscentralerna, där det finns fiskeenheter. De har bl.a. till uppgift att främja fiskerihushållningen inom sitt område. För närvarande sköter jord- och skogsbruksministeriet och länsstyrelsen fiskeriförvaltningsuppgifterna inom nämnda kommuner. Dessutom skall Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner delas upp i fiskeområden. Systemet med fiskeområden har kommit till för att skötseln av vattenområdena skall kunna ordnas ändamålsenligt. Vattenområdena delas oberoende av ägoförhållanden och kommunindelning upp i enhetliga fiskeområden med tanke på fiskerihushållningen. Fiskeområdesverksamheten finansieras med de medel som inflyter

i form av fiskevårdsavgifter.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Propositionens ekonomiska verkningar berör den summa som inflyter i form av fiskevårdsavgifter då fiskevårdsavgiften som tidigare bestämdes enligt hushåll nu blir personlig. Mellan 1994 och 1996 betalades årligen i medeltal 23 000 fiskevårdsavgifter i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Dessa avkastade årligen inemot 700 000 mk. Den summa som inflyter i form av fiskevårdsavgifter har minskat under hela 1990-talet. Största delen av dem som betalat fiskevårdsavgifter har varit turister från övriga Finland som har kommit till de tre nordligaste kommunerna. Den lokala befolkningen har betalat uppskattningsvis 4 000 fiskevårdsavgifter för hushåll årligen. Enligt 1982 års fiskelag förutsätts att var och en som är 18-64 år och som fiskar med andra metoder än mete och pilkning skall betala fiskevårdsavgift. För tillfället är avgiften 80 mark per kalenderår och 20 mark för fiske under sju dygn. I fortsättningen kommer antalet fiskevårdsavgifter att minska i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Det innebär emellertid inte att de medel från fiskevårdsavgifter som står till buds i området skulle minska, eftersom man kommer att beakta det tryck som vattenområdena utsätts för när fiskevårdsavgifterna fördelas.

De avgiftsfria och avgiftsbelagda allmänna fiskerättigheternas inverkan på den summa som inflyter i form av avgifter för fisketillstånd i de tre nordligaste kommunerna kommer att bli ringa, eftersom många vattendrag i området är lax- eller sikförande och omfattas således i huvudsak inte av dessa allmänna fiskerättigheter. Den summa som inflyter i form av spöfiskeavgifterna som uppbärs länsvis delas ut till fiskevattnens ägare.

3.2 Övriga verkningar

För fiskeenheten vid arbetskrafts- och näringscentralen blir det inga ändringar i fråga om organisation eller personal med anledning av skötseln av uppgifter som baserar sig på 1982 års fiskelag.

Propositionen har inga miljöverkningar.

4. Beredningen av propositionen

4.1 Beredningskedan och beredningsmaterial

I regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om fiske (RP 179/1993 rd) föreslås att 1982 års fiskelag skall träda i kraft även i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. Vid riksdagsbehandlingen avstod man från att utvidga tillämpningen av lagen till att omfatta nämnda kommuner. Grundlagsutskottet hänvisade i sitt utlåtande (GrUU 30/1993 rd) till sina tidigare utlåtanden (GrUU 7/1978 rd och GrUU 5/1981 rd) samt konstaterade att ordnandet av fiskerätt som inte grundar sig på markägande förutsätter behandling i grundlagsordning då lagstiftningsåtgärder inte tidigare vidtagits eller exempelvis domstolsavgöranden finns. Med hänvisning till bland annat den av Internationella arbetsorganisationen år 1989 godkända konventionen om ursprungsfolk (nr 169) ansåg grundlagsutskottet att ändringen inte behövde behandlas ens i grundlagsordning. Riksdagen förutsatte i ett uttalande bifogat till sitt svar att regeringen skall vidta åtgärder som gör det möjligt att alla bestämmelser på lagnivå som gäller bedrivande av fiske skall sammanfattas till en lag som berör hela landet.

4.2 Remissutlåtanden

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Utlåtande om propositionen har erhållits av justitieministeriet, miljöministeriet, länsstyrelsen i Lapplands län, Lapplands arbetskrafts- och näringscentral, Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner, Lapplands förbund, Forststyrelsen, sametinget, Lappalaiskulttuurija perinneyhdistys ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning, vilt- och fiskeriforskningsinstitutet samt de främsta organisationerna för fritidsfiske. Därutöver har många fiskelag och lokala föreningar gett utlåtanden.

Av de instanser som gav utlåtanden ansåg miljöministeriet, Lapplands arbetskrafts- och näringscentral, vilt- och fiskeriforskningsinstitutet samt organisationerna för fritidsfiske att förslaget är värt att understöda. Justitieministeriet har fast uppmärksamhet vid frågor som gäller grundläggande fri- och rättigheter. Forststyrelsen anser att det är nödvän-

digt att bl.a. ändra på bestämmelserna angående förvaltning och skötsel av allmänna vattenområden. Propositionen mötte på motstånd bl.a. av Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner, som anser att den strider mot den lokala befolkningens egendomsskydd. Sametinget anser att propositionen begränsar samernas grundlagsenliga och på internationella överenskommelser baserade rättigheter i anknytning till fiske. De anmärkningar som framfördes i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats vid beredningen av propositionen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1998 och avses bli behandlad i samband med den.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. På grund av de administrativa arrangemang som följer på lagens ikraftträdande föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Överenskommelsen mellan Finland och Norge angående gemensam fiskeristadga för Tana älvs fiskeområde innehåller bl.a. avtalsparternas förbindelse om separata bestämmelser om fiske i Tana älvs sidovattendrag vilka föreslås träda i kraft. I Finland har dessa bestämmelser trätt i kraft genom förordningen om fiskeristadga för sidovattendragen inom Tana älvs fiskeområde (405/1990) som gavs med stöd av 49 § lagen om fiske av år 1951. Gränsälvsöverenskommelsen och nämnda förordning är internationellt bindande för Finland och därför bör förordningen även i fortsättningen förbli i kraft. Detta regleras i ikraftträdelsebestämmelsen.

En tillämpning av 1982 års fiskelag i de tre nordligaste kommunerna kan innebära att sådana fångstredskap som tidigare ansågs lagliga inte längre motsvarar de bestämmelser eller föreskrifter som ingår i gällande lag eller som utfärdats med stöd av den. Förnyandet av fångstredskapen kan förorsaka kostnader för den som bedriver fiske, och därför föreslås i ikraftträdelsebestämmelserna att invånarna i nämnda kommuner skall ha tillstånd att använda sådana lagliga

fångstredskap som de tidigare har skaffat till utgången av år 2000.

Då 1951 års fiskelag upphävs i fråga om Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner överförs myndigheternas befogenheter i vissa tillståndsärenden till någon annan myndighet eller från en myndighet till ett fiskeområde. Giltiga tillstånd bör gälla enligt samma villkor som tidigare till utgången av tillståndsperioden. Detta regleras i ikraftträdelsebestämmelserna.

7. Lagstiftningsordning

Lagstiftningsordningen för den föreslagna lagen måste bedömas utgående från stadgandena om grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformens II kap. (969/1995). Enligt 12 § regeringsformen är var och ens egendom tryggad. Enligt 14 § 3 mom. regeringsformen har samerna såsom urfolk rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Enligt motiveringen i regeringens proposition (RP 309/1993 rd) ingår i den samiska kulturform som bestämmelserna tryggar samernas traditionella näringar såsom renskötsel, fiske och jakt.

En tillämpning av 1982 års fiskelag inom Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner varken slopar eller ändrar på någon fiskerätt som tillkommer invånarna med stöd av lag, t.ex. rätten att med stöd av urminnes hävd fiska på fiskevatten som tillhör staten. Största delen av den lokala befolkning som bedriver naturnäring i nämnda kommuner är samer. För att trygga fiskerätten för den lokala befolkning som bedriver naturnäring, husbehovsfiske och yrkesfiske föreslås att i lagen intas bestämmelser, som för närvarande återfinns på förordningsnivå, angående den avgiftsfria fiskerätten på vatten som tillhör staten. Författningarna skulle bli lag men propositionen syftar inte till att ändra den rådande rättsliga situationen. På ovan förelagda grunder anser regeringen att den föreslagna ändringen inte äventyrar någons egendomsskydd och inte begränsar utnyttjandet av rättigheter som är förknippade med äganderätten eller bedrivandet av fiske som hör till ursprungskulturen. Lagen torde kunna stiftas i den lagstiftningsordning som tillämpas i fråga om vanlig lag. Regeringen anser dock det vara önskvärt att grundlagsskottets utlåtande inhämtas i ärendet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 16 april 1982 om fiske (286/1982) 129 § 4 mom.,
ändras 12 §, sådan den lyder i lag 1045/1996, och
fogas till lagen nya 14 a och 14 b § som följer:

2 kap.

Fiskerätt

12 §

Statens enskilda fisken förbehålls fortfarande staten där de sedan gammalt har varit och fortfarande är i statens besittning. Närmare bestämmelser om deras användning liksom om nyttjande av statens fiskerätt och om fiske på vattenområden som tillhör staten utfärdas genom förordning, varvid yrkesfiskarnas och den lokala befolkningens intressen i första hand skall beaktas. Personer som bor stadigvarande i Enontekis, Enare eller Utsjoki kommuner och som bedriver yrkesfiske, husbehovsfiske eller naturnäring har likväl rätt att avgiftsfritt erhålla tillstånd att bedriva fiske på vattenområden som tillhör staten och som är belägna inom kommunen.

Det som sägs i 8 § 1 mom. tillämpas likväl också inom statens vattenområden.

14 a §

Arbetskrafts- och näringscentralen tillsätter en delegation med uppgift att behandla fiskerihushållningsfrågor i anknytning till statens fiskevatten i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. För varje kommun tillsätts en delegation för tre år i sänder. Delegationens uppgift är att inom ramen för sitt verksamhetsområde ge utlåtanden, göra framställningar och ta initiativ samt utföra övriga uppgifter som har anförtrots dem.

Forststyrelsen och skogsforskningsinstitutet skall årligen begära utlåtande av delegationen om hur fisket skall ordnas och om de

principer som skall iaktas när fisketillstånd beviljas. Myndigheten får inte utan särskilda skäl avvika från utlåtandena.

14 b §

Den delegation som avses i 14 a § har fem medlemmar och var och en av dem en personlig suppleant. Forststyrelsen, sametinget, fiskeområdena, kommunen samt yrkesfiskarnas lokala organisationer utser en medlem var och en suppleant för denne. Om yrkesfiskarna inte är organiserade eller organisationerna inte når enighet om en gemensam kandidat, utser kommunen en av deras kandidater. Delegationen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Delegationen sammanträder på kallelse av ordföranden eller då han är förhindrad av vice ordföranden och den är beslutför då ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande.

Om delegationen gäller i övrigt vad som bestäms om statskommittéer.

Denna lag träder i kraft den

Förordningen om fiskeristadga för sidovattendragen inom Tana älvs fiskeområde (405/1990) förblir fortfarande i kraft trots att 129 § 4 mom. upphävs.

Invánare i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner har till utgången av år 2000 rätt att använda tidigare införskaffade, lagliga fångstredskap som strider mot lagen om fiske (286/1982) eller någon bestämmelse som utfärdats med stöd av den.

Tillstånd som innan denna lag träder i kraft beviljats med stöd av de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft

förblir gällande enligt villkoren för tillståndet i fråga.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 3 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Kari Häkämies

L a g

om ändring av lagen om fiske

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 16 april 1982 om fiske (286/1982) 129 § 4 mom.,
ändras 12 §, sådan den lyder i lag 1045/1996, och
fogas till lagen nya 14 a och 14 b § som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Fiskerätt

12 §

Statens enskilda fisken förbehålls fortfarande staten där de sedan gammalt har varit och fortfarande är i statens besittning. Närmare stadganden om deras användning liksom om nyttjande av statens fiskerätt och om fiske på vattenområden som tillhör staten utfärdas genom förordning, varvid yrkesfiskarnas och den lokala befolkningens intressen i första hand skall beaktas. Det som sägs i 8 § 1 mom. tillämpas likväl också på statens vattenområden.

Föreslagen lydelse

2 kap.

Fiskerätt

12 §

Statens enskilda fisken förbehålls fortfarande staten där de sedan gammalt har varit och fortfarande är i statens besittning. Närmare bestämmelser om deras användning liksom om nyttjande av statens fiskerätt och om fiske på vattenområden som tillhör staten utfärdas genom förordning, varvid yrkesfiskarnas och den lokala befolkningens intressen i första hand skall beaktas. *Personer som bor stadigvarande i Enontekis, Enare eller Utsjoki kommuner och som bedriver yrkesfiske, husbehovsfiske eller naturnäring har likväl rätt att avgiftsfritt erhålla tillstånd att bedriva fiske på vattenområden som tillhör staten och som är belägna inom kommunen.*

Det som sägs i 8 § 1 mom. tillämpas likväl också inom statens vattenområden.

14 a §

Arbetskrafts- och näringscentralen tillsätter en delegation med uppgift att behandla fiskerihushållningsfrågor i anknytning till statens fiskevatten i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner. För varje kommun tillsätts en delegation för tre år i sänder. Delegationens uppgift är att inom ramen för sitt verksamhetsområde ge utlåtanden, göra framställningar och ta initiativ samt utföra övriga uppgifter som har anförtrotts dem.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Forststyrelsen och skogsforskningsinstitutet skall årligen begära utlåtande av delegationen om hur fisket skall ordnas och om de principer som skall iakttas när fisketillstånd beviljas. Myndigheten får inte utan särskilda skäl avvika från utlåtandena.

14 b §

Den delegation som avses i 14 a § har fem medlemmar och var och en av dem en personlig suppleant. Forststyrelsen, sametinget, fiskeområdena, kommunen samt yrkesfiskarnas lokala organisationer utser en medlem var och en suppleant för denne. Om yrkesfiskarna inte är organiserade eller organisationerna inte når enighet om en gemensam kandidat, utser kommunen en av deras kandidater. Delegationen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Delegationen sammanträder på kallelse av ordföranden eller då han är förhindrad av vice ordföranden och den är beslutför då ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande.

Om delegationen gäller i övrigt vad som bestäms om statskommittéer.

129 §

Genom denna lag upphävs:

1) lagen den 28 september 1951 om fiske (503/51);

Vad som är stadgat i 1 mom. 1 punkten gäller inte Enare, Enontekiö och Utsjoki kommuner, i fråga om vilka lagen om fiske (503/51) jämte däri senare företagna ändringar förblir i kraft.

(4 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den

Förordningen om fiskeristadga för sidovattendragen inom Tana älvs fiskeområde (405/1990) förblir fortfarande i kraft trots att 129 § 4 mom. upphävs.

Invånare i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner har till utgången av år 2000 rätt att använda tidigare införskaffade, lagliga fångstredskap som strider mot lagen om fiske (286/1982) eller någon bestämmelse som utfärdats med stöd av den.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Tillstånd som innan denna lag träder i kraft beviljats med stöd av de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft förblir gällande enligt villkoren för tillståndet i fråga.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
